

הַיָּאוֹר הַזֶּה, כְּשֵׁאוֹתוֹ נָהַר שְׁשׁוּפֵעַ וְיּוֹצֵא, מוֹצִיא טּוֹפֹת אַחֲרוֹת גְּדוּלוֹת (שֶׁל בְּרוּכוֹת) שֶׁל בְּרוּכוֹת מִצַּד הַיָּמִין, מֵה שֶׁנִּשְׁאָר מֵאוֹתָן טּוֹפֹת, נִשְׁאָרֶת טֶפֶה אַחַת שׁוֹכַכֶת מֵאוֹתָן בְּרוּכוֹת, וְנוֹפֶלֶת בְּאוֹתוֹ יָאוֹר שֶׁהוּא שׁוֹכֵף, וְזֶהוּ הַיָּאוֹר שֶׁעֲדִיף מִכֹּלם. כְּשִׁיּוֹצֵאִים וְנִפְרָדִים אוֹתָם אַרְבָּעָה נְהוּרוֹת שִׁיּוֹצֵאִים מִזֶּן עֵדָן, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא פִּישׁוֹן נּוֹפֵל בְּאוֹתוֹ יָאוֹר וְנִכְלָל בּוֹ, וְלִכְּן מְלָכוֹת בְּכָל נִכְלָלֶת בְּזֶה, וּפִישׁוֹן הוּא מְלָכוֹת בְּכָל. מֵהַיָּאוֹר הַזֶּה נּוֹזְנִים וּמִתְמַלְאִים כָּל אוֹתָם הַיָּאוֹרִים הָאֲחֵרִים.

בְּכָל יָאוֹר וְיָאוֹר הוֹלֵךְ וְשֵׁט תַּנִּין אֶחָד, וְהֵם תִּשְׁעָה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נּוֹקֵב נִקְבַּ בְּרֵאוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים ע"ד) שִׁבְרֹת רֵאשֵׁי תַנִּינִים וְגו'.

וְאֶפְלוּ הַתַּנִּין הַגְּדוֹל הַזֶּה כִּף הוּא, מִשׁוּם שֶׁכֹּלם נּוֹפְחִים רּוּחוֹת לְמַעַלָּה וְלֹא לְמַטָּה.

כְּתוּב בְּרֵאוֹשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים. וְכְתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדוֹלִים, בְּכָל מַעֲשֵׂה שֶׁל אוֹתָם עֲשָׂר אַמִּירוֹת, עוֹמְדִים כְּנִגְדָם אוֹתָם עֲשָׂרָה יָאוֹרִים. וְתַנִּין אֶחָד מִתְפָּרֵף (פּוֹרֵשׁ) (מִתְפָּרֵף) בְּרוּחַ כְּנִגְדָּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

וְעַל זֶה אַחַת לְשִׁבְעִים שָׁנָה מְזַדְעָזַע הָעוֹלָם, מִשׁוּם שֶׁהַתַּנִּין הַגְּדוֹל הַזֶּה מַעֲלָה אֶת הַסְּנִפִּירִים שֶׁלוֹ וּמְזַדְעָזַע, אֲזַי כֹּלם מְזַדְעָזַעִים בְּאוֹתָם יָאוֹרִים, וְכָל הָעוֹלָם מְזַדְעָזַע, וְהָאָרֶץ מִתְחַלְחֶלֶת, וְכֹלם כְּלוּלִים בְּתַנִּין הַגְּדוֹל הַזֶּה.

וְהָאָרֶץ הֵיטָה תְּהוֹ וְגו'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאוֹשִׁית הַחֲבָרִים עוֹסְקִים בּוֹ וַיּוֹדְעִים בּוֹ, אֲכָל הֵם מַעֲטִים שִׁיּוֹדְעִים אֶת רְמֹז מַעֲשֵׂה בְּרֵאוֹשִׁית בְּסוּד הַתַּנִּין הַגְּדוֹל. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, שֶׁכָּל הָעוֹלָם אֵינוֹ

לְרִמְזָא עוֹבְדָא דְבְּרֵאוֹשִׁית,

הַאִי יָאוֹרָא, כִּד הֵהוּא נָהַר דְּנִגִּיד וְנִפְיָק, אִפְיָק טַפִּין אַחֲרֵנִין רַבְרָבָא (כ"א דְּרַבְרָבָא) מִסְטָרָא דִּימִינָא, מַה דְּאַשְׁתָּאֵר מֵאִינוּן טַפִּין, אֲשִׁתָּאֵר טֶפֶה חֲדָא בְּשִׁכּוֹ מֵאִינוּן בְּרַבָּאן, וְנִפְל בְּהוּא יָאוֹרָא דְאִיהוּ שְׁכִיף. וְהַאִי אִיהוּ יָאוֹרָא דְעֲדִיף מִכֹּלָהוּ.

כִּד נִפְקִין וּמִתְפָּרְשִׁין אִינוּן אַרְבַּע נְהַרִין דְּנִפְקִין מִגְּנִתָּא דְעֵדָן, הֵהוּא דְאִקְרִי פִישׁוֹן, נְפִיל בְּהוּא יָאוֹרָא וְאַתְפְּלִיל בִּיה. וְעַל דָּא מְלָכוֹת בְּכָל, אַתְפְּלִיל בְּהַאִי. וּפִישׁוֹן אִיהוּ מְלָכוֹת בְּכָל. מִיָּאוֹרָא דָּא אַתְּנִינוּ וְאַתְמַלְיִין כָּל אִינוּן יָאוֹרִין אַחֲרֵנִין.

בְּכָל יָאוֹרָא וְיָאוֹרָא, אֲזֵלָא וְשֵׁאט חֲד תַנִּינָא, וְאִינוּן תִּשְׁעָה. וְכָל חֲד וְחֲד נִקִּיב נּוֹקְבָא בְּרִישִׁיָּה, כְּמַה דְּאַתָּ אָמַר, (תְּהִלִּים ע"ד) שִׁבְרֹת רֵאשֵׁי תַנִּינִים וְגו'. וְאֶפְלוּ הַאִי הַתַּנִּין הַגְּדוֹל הַכִּי הוּא, בְּגִין דְּכִלְהוּ נִפְחִין רּוּחִין לְגַבִּי עֵילָא וְלֹא לְתַתָּא.

בְּתִיב (בְּרֵאוֹשִׁית א') בְּרֵאוֹשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים. וְכְתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדוֹלִים, בְּכָל עוֹבְדָא דְאִינוּן עֲשָׂר אַמִּירָן, קִיּוּמִין לְקַבְּלֵיהוּ אִינוּן עֲשָׂר יָאוֹרִין. וְחֲד תַנִּינָא מִתְפָּרֵפֵרָא (כ"א מִתְפָּרֵפֵרָא) (כ"א מִתְפָּרֵפֵרָא) בְּרוּחָא, לְקַבֵּל כָּל חֲד וְחֲד.

וְעַל דָּא, חֲד לְשִׁבְעִין שָׁנִין מְזַדְעָזַע עֲלֵמָא, בְּגִין דְּהַאִי הַתַּנִּין הַגְּדוֹל כִּד הוּא סְלִיק סְנִפִּירוֹי וְאַזְדְעָזַע, כְּדִין כְּלָהוּ מְזַדְעָזַען בְּאִינוּן יָאוֹרִין, וְכָל עֲלֵמָא מְזַדְעָזַעָא, וְאַרְעָא מִתְחַלְחֶלֶת, וְכִלְהוּ כְּלִילָן בְּהַאִי תַנִּין הַגְּדוֹל. וְהָאָרֶץ הֵיטָה תְּהוֹ וְגו', אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עוֹבְדָא דְבְּרֵאוֹשִׁית, חֲבָרִיא לְעָאן בִּיה, וַיּוֹדְעִין בִּיה, אֲבָל זְעִירִין אִינוּן, דִּינְדְעִין

משתלשל אלא על סנפיריו של זה.

בא ראה, והארץ היתה תהו ובהו וגו'. שנינו היתה, ובארנו. משום שפיאור הראשון הנה שאמרנו, כשהתנין הגדול הנה נכנס בו, אז מתמלא, ושוטף ודועף הניצוצות שנלקטו באותן עולמות שנחרבו בתחלה.

אותם תנינים אחרים שאמרנו היו ולא היו, למה? משום שנחלש פחם שלא יחריבו העולם, פרט לשבעים שנה פעם אחת, והם מתחזקים בכת התנין הגדול ההוא, והוא לבדו מתחזק, ואלמלא נקבתו היתה קימת אצלו, לא יכול היה העולם לסבל אותם. (ומשום כך)

עד שלא הרג הקדוש ברוך הוא את הנקבה, הארץ היתה תהו ובהו. תהו היתה. ואחר שהרג אותה היתה בהו, התחילה להתקיים. וחשף על. עדין לא היה מאיר המעשה שעשה.

מה עשה הקדוש ברוך הוא? מחץ את ראש הנזכר למעלה ונכפה, משום שהרי התהום למטה לא היה מאיר. מה הטעם לא היה מאיר? משום שהתנין הגדול הנה מנשב רוח על התהום ומחשיף אותו, ולא היה מרחף למטה.

ועברה (ועם כל זה) רוח אחרת שלמעלה, ונשבה (שנשבה) והכתה באותה רוח והשקיטה אותה, זהו שכתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים. וזהו מה ששנינו, שהקדוש ברוך הוא הפך רוח ברוח וברא את העולם.

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. האיר האור שלמעלה והפך על גב הרוח שנשבה, והסתלק מעל התהום ולא כסה אותו. כיון שהאיר התהום

ברא דתנין הגדול. ועל דא תנינן, דכל עלמא לא משתלשל אלא על סנפירוי דדא.

תא חזי והארץ היתה תהו ובהו וגו', תנינן היתה, ואוקימנא. בגין דבהאי יאורא קדמאה דקאמרן, בד האי התנין הגדול עאל ביה, פדין אתמלייא, ושטיף ודעיף ניצוצין דאתלקטו באינון עלמין דאתחרבו בקדמיתא. אינון תנינן אחרנין דקאמרן, הו ולא הו, אמאי. בגין דאתחלש חילייהו דלא יטשטשון עלמא, פר לשבעין שנין, חד זמנא, ואינון אתתקפו בחילא דההוא תנין הגדול, והאי איהו בלחדוי לאתתקפא. ואלמלא נוקביה קיימת לגביה, לא יכיל עלמא למסבל לון. (ובגין כך)

עד לא קטל קדשא בריך הוא לנוקבא, הארץ היתה תהו. (ובהו) תהו היתה. ולבתר דקטל לה, הוה בהו, שראת לאתקיימא. וחשף על. עד לא הות נהירא עובדא דעבד.

מה עביד קדשא בריך הוא, מחץ רישיה דדכורא לעילא, ואתפפא, בגין דהא תהומא לתתא, לא הוה נהיר. מאי טעמא לא הוה נהיר, בגין דהאי התנין הגדול, הוה נשיב רוחא על תהומא, ואחשיף ליה, ולא מרפרפא לתתא.

ועבר (נ"א ועם כל דא) רוחא אחרא דלעילא, ונשב (נ"א דנשב) ובטש ביה הוא רוחא, ושכיף ליה, הדא הוא דכתיב ורוח אלהים מרחפת על פני המים. והיינו דתנינן, דקודשא בריך הוא בטש רוחא ברוחא, וברא עלמא.

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, נהיר נהירו דלעילא, ובטש (דף ל"ה ע"א) על גבי רוחא דנשיב, ואסתלק מעל תהומא, ולא חפא ליה. כיון דתהומא אתנהיר,